

Aleksandr Tšaplõgin
Riigikogu

Teie: 20.08.2026 nr 2-3/15-591

Meie: 02.09.2026 nr 1-9/1902-2

Vastus päringule

Tänan Teid küsimuste eest, mis käsitlevad narkootiliste ainete levikut Eestis, nende kättesaadavust ning riigi tegevust narkootikumide ebaseadusliku käibe ja tarvitamisest tulenevate kahjude vähendamisel. Vastan Teie küsimustele alljärgnevalt.

Kirja sissejuhatavas osas küsite andmeid narkootiliste ainete tarvitamisega seotud surmajuhtumite kohta. Tervise Arengu Instituudi surma põhjuste registri andmete kohaselt oli narkootikumide tarvitamisest otseselt tingitud surmasid 2023. aastal 113, 2024. aastal 100 ning 2025. aastal 69. 15. juuli 2026. aasta seisuga oli esialgsetel andmetel registreeritud 49 surmajuhtumit. 2026. aasta andmed võivad veel muutuda. Vanuserühmade lõikes andmed praegu puuduvad. Samuti ei ole meil võrreldavat statistikat, mis võimaldaks esitada raskete mürgistuste arvu küsitud aastate ja vanuserühmade kaupa.

1. Kuidas hindab Siseministeerium praegust olukorda narkootiliste ainete kättesaadavusega Eestis? Kas viimastel aastatel on täheldatud nende kättesaadavuse kasvu?

Narkootikumide levikus on Eestis viimastel aastatel märgata kasvutrendi, samas ei ole oluliselt muutunud enim levinud ained. Eesti turul on jätkuvalt enim levinud kanep, amfetamiin, ecstasy ja kokaiin, kuid ainete koostis on muutunud mitmekesisemaks ning sageli ka kangemaks. Eriti kokaiini puhul on täheldatav nii kättesaadavuse kasv kui ka puhtuse suurenemine. Sarnased trendid ilmnevad ka mujal Euroopas, kus ainete parem kättesaadavus, hinnalangus ja suurem puhtus soodustavad nende levikut.

Samuti on narkoturg muutunud hajusamaks ning narkootikumide pakkumine ja vahendamine on üha enam liikunud digikeskkonda. Sotsiaalmeedia ja sõnumirakendused võimaldavad müüjatel ja ostjatel kontakti luua senisest lihtsamalt ning tehingu tegemiseks ei ole alati vaja füüsiliselt kohtuda.

2. Kui palju narkootikumide ebaseadusliku käibega seotud kuritegusid ja väärtegusid on registreeritud Eestis aastatel 2023, 2024, 2025 ja 2026. aasta möödunud perioodil?

Eestis registreeriti narkootikumidega seotud kuritegusid KarS §-de 183–190 alusel 2023. aastal 1037, 2024. aastal 1074, 2025. aastal 1091 ning 2026. aasta esimese seitsme kuuga 732.

Valdav osa registreeritud narkokuritegudest on seotud narkootilise või psühhotroopse aine suures koguses ebaseadusliku käitlemisega. Selliseid kuritegusid registreeriti 2023. aastal 883, 2024. aastal 920, 2025. aastal 925 ning 2026. aasta esimese seitsme kuuga 625.

Narkootilise või psühhotroopse aine edasiandmist alla 18-aastasele registreeriti vastavalt 37, 43, 38 ja 13 korral.

Narkootilise aine tarvitamise või väikeses koguses enda tarbeks omamisega seotud väärtegusid registreeriti 2023. aastal 2114, 2024. aastal 1941, 2025. aastal 1746 ning 2026. aastal ajavahemikul 1. jaanuarist 23. augustini 1226.

Väärtegude arvu hindamisel tuleb arvestada, et registreeritud rikkumiste arv sõltub muu hulgas politsei kontrollitegevuse intensiivsusest ega peegelda üksüheselt narkootikumide tarvitamise tegelikku levikut ühiskonnas.

3. Millised narkootilised ained on tänapäeval Eestis kõige levinumad ja millised muutused on viimase kolme aasta jooksul toimunud ebaseaduslikul turul?

Eesti turul on jätkuvalt enim levinud kanep, amfetamiin, ecstasy ja kokaiin. Viimastel aastatel on ainete valik muutunud mitmekesisemaks ning narkootikumid on sageli suurema toimeaine sisaldusega.

Eriti on suurenenud kokaiini kättesaadavus ja puhtus. Samal ajal kujutavad jätkuvalt olulist ohtu väga tugevatoimelised sünteetilised narkootikumid, sealhulgas sünteetilised opioidid. Selliste ainete puhul võib väga väike erinevus koguses oluliselt suurendada raske mürgistuse või surmaga lõppeva üledoosi riski.

4. Kui suur osa narkokaubandusest on liikunud internetti, sotsiaalvõrgustikesse ja sõnumirakendustesse? Millised on politsei võimalused sellise kaubanduse tuvastamiseks ja tõkestamiseks?

Digikeskkonna täpset osakaalu narkoturu kogumahus ei ole võimalik usaldusväärselt määrata, kuid selle tähtsus on viimastel aastatel selgelt kasvanud.

Politsei- ja Piirivalveamet on narkokuritegevust pärssinud mitmetel platvormidel, sealhulgas Telegramis, Snapchatis, Signalis, Sessionis, Facebook Messengeris ja Instagramis. Suletud on suhtlusgrupe, kus tegeldakse narkootikumide müügiga, mille tulemusel muudavad kurjategijad omakorda pidevalt oma tegutsemisviise.

Sotsiaalmeedias toimub narkootikumide müük peamiselt kahel viisil. Kasutatakse avalikke või poolavalikke vestlusgrupe, kus ostusoojust antakse teada ning edasine kontakt luuakse eraviisiliselt. Teiseks kasutatakse automatiseeritud botipõhiseid lahendusi, kus otsene inimkontakt võib täielikult puududa ning tasumine toimub näiteks krüptoraha abil ja ostjale edastatakse nn peidiku koordinaadid.

Lisaks on esinenud juhtumeid, kus narkokaubandust reklaamitakse füüsilises ruumis QR-koodide kaudu. Osa sellistest gruppidest tegutseb üle Baltikumi. Kuritegelike võrgustike tuvastamist raskendavad muu hulgas VPN-teenuste kasutamine, krüpteeritud side ning tegevuse killustatus erinevate kanalite vahel.

Politseil on võimalused sellise kuritegevuse tuvastamiseks ja tõkestamiseks olemas ning koostööd tehakse ka platvormide endiga. Näiteks Telegram sulgeb õiguskaitseasutuste edastatud teabe alusel narkootikumide müügiks kasutatavaid kanaleid ning Meta platvormidel kasutatakse ka automaatset keelatud sisu tuvastamist. Tehnoloogia kiire areng tähendab siiski, et ka õiguskaitseasutuste tehnilist ja analüütilist võimekust tuleb järjepidevalt edasi arendada.

5. Kas ministeeriumil on andmeid selle kohta, kui lihtsalt saavad alaealised narkootilisi aineid interneti ja sõnumirakenduste kaudu soetada?

Täpset statistikat selle kohta, kui suur osa alaealistest suudab narkootikumide interneti või sõnumirakenduste kaudu hankida, ei koguta. Samas näitab politsei praktiline kogemus, et suhtlusplatvormidel ei eristata üldjuhul ostjate staatust ega vanust ning enamikul noortel on ligipääs nutiseadmetele. Seetõttu võib narkootikumide hankimine sõnumirakenduste kaudu olla alaealise jaoks suhteliselt lihtne.

Samuti on teada juhtumeid, kus alaealisi värvatakse suhtlusplatvormide kaudu narkootikumide peitjateks ning piiriülesteks kulleriteks. Seetõttu oli ka 2025. aastal PPA üheks prioriteediks alaealiste ja noorte narkootikumidele ligipääsu vähendamine, tõkestades narkootikumide levikut eelkõige sotsiaalmeediaplattformidel.

6. Kui palju alaealisi on aastatel 2023–2026 kinni peetud või vastutusele võetud seoses narkootikumide soetamise, hoidmise, tarvitamise või levitamisega?

Narkokuriteos kahtlustatavaid alaealisi, kelle puhul esines KarS §-des 183–185 sätestatud kuritegusid, oli 2023. aastal 43, 2024. aastal 31, 2025. aastal 50 ning 2026. aasta esimese seitsme kuuga 20.

Narkootikumide tarvitamine või väikeses koguses enda tarbeks valdamine on väärtegu. Alaealiste toime pandud selliseid väärtegusid registreeriti 2023. aastal 295, 2024. aastal 247, 2025. aastal 234 ning 2026. aasta esimese seitsme kuuga 128.

Väärtegade puhul on tegemist registreeritud rikkumiste, mitte unikaalsete isikute arvuga. Sama alaealine võis aasta jooksul toime panna rohkem kui ühe rikkumise.

7. Kas politsei viib läbi kontrollmeetmeid, mis on suunatud narkootikumide tegeliku kättesaadavuse kindlakstegemiseks alaealistele, sarnaselt kontrolllostudega, mida kasutatakse alkoholi ja tubakatoodete müügipiirangutest kinnipidamise kontrollimisel?

Narkootikumide puhul ei ole kontrollimehhanism otseselt võrreldav alkoholi- ja tubakatoodete kontrolllostudega. Alkoholi ja tubaka puhul kontrollitakse legaalselt tegutseva müüja kohustust mitte müüa toodet alaealisele, narkootikumide müük on aga juba iseenesest ebaseaduslik.

Alaealistele narkootikumide kättesaadavuse vähendamine on politsei üks prioriteete. Politsei pöörab tähelepanu eeskätt isikute tuvastamisele, kes narkootikumide alaealistele pakuvad või müüvad, sealhulgas veebikeskkonnas, ning rakendab nende tegevuse tuvastamiseks ja tõkestamiseks seadusega ette nähtud meetmeid.

8. Kuidas on viimase kolme aasta jooksul muutunud politsei töötajate arv ja ressursside maht, mis on otseselt seotud narkootikumide ebaseadusliku käibega võitlemisega?

PPA narkokuritegevuse vastase võitlusega tegelevates üksustes ei ole täitmata ametikohti. Narkoturu muutunud iseloom eeldab aga analüütilise suutlikkuse järkjärgulist suurendamist, kuna üha suurem osa narkokaubandusest toimub digikeskkonnas. Selleks on värvatud ka vastava spetsialiseerumisega ametnikke.

Sotsiaalmeediat monitooritakse eelkõige konkreetsete menetluste raames. PPA tehniline ja analüütiline suutlikkus on hea, kuid arvestades tehnoloogia kiiret arengut ja narkootikumide

levitamise viiside pidevat muutumist, on vajalik järjepidev väljaõpe ning tehnilise võimekuse edasiarendamine.

Menetlustes lähtutakse isikupõhisest lähenemisest, keskendudes müüjate ja nende kontaktvõrgustike tuvastamisele. PPA prioriteediks on eelkõige isikud, kes levitavad eluohtlikke aineid, käitlevad narkootikume suurtes kogustes või pakuvad narkootikume alaealistele.

Võimekuse arendamisel tuleb lisaks tehnilistele võimalustele arvestada kehtiva õigusruumiga, sealhulgas Euroopa Liidu andmekaitsevennueetega, mis seavad piirid suurandmete töötlemisele.

9. Kui palju Eestis narkootikumide müügiks kasutatud veebipood, kontosid, kanaleid ja muid digitaalseid ressursse on aastatel 2023–2026 tuvastatud ja blokeeritud või suletud?

PPA palvel suletakse menetlustest tulenevalt regulaarselt narkootikumide müügiks kasutatud suhtlusgruppe ja kontosid. Näiteks edastas PPA 2026. aasta alguses Telegramile taotluse sulgeda 55 narkootikumide müügiga tegelevat gruppi, millest enamiku Telegram ka sulges.

Samuti lõpetavad kurjategijad sageli ise suhtluskanali tegevuse või liiguvad teisele platvormile, kui õiguskaitseasutused on nende tegevuse tuvastanud või seda häirinud.

PPA ei kogu eraldi koondstatistikat selle kohta, mitu narkootikumide müügi või reklaamiga tegelevat gruppi, kontot või kanalit on aastate jooksul suletud või kui paljude suhtes on rakendatud muid heidutavaid meetmeid. Eesti õiguskaitseasutuste algatusel ei ole seni suletud ühtegi konkreetset narkootikumide müügiks kasutatud veebipoodi.

Sellest tulenevalt ei ole üksnes suletud kontode või gruppide arv ka kõige sobivam politsei tegevuse tulemuslikkuse näitaja. Kurjategijad saavad uue konto või grupi kiiresti luua ning seetõttu on politsei põhifookus nende taga tegutsevate isikute ja võrgustike tuvastamisel.

10. Kas Siseministeerium peab olemasolevaid meetmeid narkootikumide leviku tõkestamiseks piisavaks? Kui ei, siis milliseid täiendavaid seadusandlikke, tehnilisi ja korralduslikke meetmeid kavatakse võtta?

Narkoturg ning narkootikumide levitamise viisid muutuvad pidevalt ja seetõttu tuleb ka riigi kasutatavaid meetmeid järjepidevalt arendada. Narkoprobleemiga tegelemine eeldab tihedat koostööd Siseministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi ja teiste partnerite vahel ning õiguskaitsejõudude ja rahvatervise meetmete ühendamist, et vähendada nii narkootikumide kättesaadavust kui ka nende tarvitamisest tulenevaid kahjusid.

Lähiaastate poliitika tugineb „Eesti narkopoliitika aastani 2030“ eesmärkidele ning hõlmab nii pakkumise vähendamist kui ka tervise- ja sotsiaalmeetmeid.

Olulisemad tegevussuunad on:

- üledoosisurmade vähendamine naloksooni laialdasema kättesaadavuse ning riskirühmades varajase sekkumise kaudu. Naloksoon on üledoosisuhtumite reageerimiseks ka politsei esmareageerijate varustuses;
- abi- ja raviteenuste kättesaadavuse parandamine ning nende parem sidumine vaimse tervise ja teiste sõltuvusega seotud teenustega;

- abi kutsumise soodustamine narkootikumide tarvitamisest tingitud tervisemure korral. Selleks rakendatakse nn Hea Samariitlase põhimõtet, mille eesmärk on vähendada inimeste hirmu abi kutsumisega kaasnevate õiguslike tagajärgede ees;
- organiseeritud kuritegevuse ja suuremate narkootikumide tarneahelate jätkuv sihistamine ning koostöö tugevdamine lähiriikidega;
- digikeskkonnas toimuva narkokaubanduse avastamise ja tõkestamise võimekuse suurendamine;
- ennetuspoliitika edasiarendamine Vabariigi Valitsuse ennetusnõukogu kaudu ning tõenduspoliitika ennetustegevuse jätkamine, eelkõige laste ja noorte seas.

2026. aastal viiakse läbi ka „Eesti narkopoliitika aastani 2030“ vahehindamine, mille käigus hinnatakse seniste eesmärkide täitmist ja vajadust poliitika ning meetmete edasiseks arendamiseks.

11. Kas ministeerium näeb probleemi olukorras, kus riik suudab alkoholi legaalselt käivet piisavalt tõhusalt kontrollida, kuid samas on kodanikel, sealhulgas alaealistel, võimalik suhteliselt lihtsalt pääseda juurde ebaseaduslikele narkootilistele ainetele?

Narkootikumide kättesaadavus, eriti laste ja noorte seas, on probleem, mille vähendamisega tuleb järjepidevalt tegeleda. Samas ei saa nõustuda küsimuses sisalduva eeldusega, et alkohol on alaealistele Eestis vähem kättesaadav kui narkootilised ained. Uuringud näitavad, et alkohol on noorte seas jätkuvalt märksa levinum kui narkootikumid ning probleeme esineb ka alaealistele alkoholi müügi keelu tegeliku rakendamisega.

2024. aasta Eesti koolinoorte uimastitarvitamise uuringu (ESPAD) järgi oli 15–16-aastastest õpilastest elu jooksul alkoholi tarvitanud 75%, viimase 12 kuu jooksul 61% ning viimase 30 päeva jooksul 31%. Võrdluseks oli kanepit elu jooksul proovinud ligikaudu ainult viiendik õpilastest ning stimulantide, näiteks amfetamiini, ecstasy või kokaiini tarvitamist oli elu jooksul esinenud 4%-l õpilastest. Samuti pidas iga teine 15–16-aastane alkoholi kergesti kättesaadavaks, samas kui kanepit pidas kergesti kättesaadavaks ligikaudu kolmandik noortest.

Sama pilti näitab Eesti kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC). 2022. aasta andmetel oli 15-aastastest kooliõpilastest alkoholi vähemalt korra tarvitanud 56% ning vähemalt korra purjus olnud 31%. Kanepit oli elu jooksul tarvitanud 14% 15-aastastest ja viimase 30 päeva jooksul 4%. Seega on ka HBSC andmetel kokkupuude alkoholiga selles vanuserühmas narkootikumide tarvitamisest oluliselt levinum.

Probleemiks on ka alkoholi tegelik kättesaadavus alaealistele. Tervise Arengu Instituudi testostlemise uuringud näitavad, et vanuse kontrollimine alkoholi müügil ei ole järjepidev. 2022. aasta testostlemisel küsiti noorelt ostjalt isikut tõendavat dokumenti vähem kui pooltel juhtudel. Suurte kaupluste iseteeninduskassades kontrolliti dokumenti vaid 30% testostudest, tavakassades 57% juhtudest. Veel probleemsemad olid 2024. aasta alkoholi kaugmüügi testostlemise tulemused: 91 kohale toimetatud tellimusest anti alkohol vanust tuvastamata üle 74 juhul ehk 81% testostudest. Ka Tallinna ööelu testostlemisel ei kontrollitud 2024. aastal üheski 29 kontrollitud asutuses alaealise välimusega testostleja vanust ega keeldutud talle alkoholi müümast. Need tulemused näitavad, et hoolimata legaalsele alkoholiturule kehtestatud piirangutest ei ole alkoholi kättesaadavus alaealistele lahendatud probleem.

Alkoholi ja narkootikumide puhul on siiski tegemist erinevate turgudega ning nende kättesaadavuse vähendamiseks kasutatakse erinevaid meetmeid. Alkoholi puhul saab riik reguleerida legaalselt tegutsevate ettevõtjate tegevust ning kontrollida vanuse-, müügiaja, müügikoha ja muid piiranguid. Narkootikumide puhul toimub kogu müük ebaseaduslikult ning

müüjad püüavad õiguskaitseasutuste eest teadlikult varjuda, kasutades muu hulgas krüpteeritud suhtluskanaleid, kiiresti vahetuvaid kontosid ja piiriüleseid võrgustikke. Seetõttu tuleb samaaegselt tegeleda nii alkoholi alaealistele kättesaadavuse vähendamise kui ka narkootikumide ebaseadusliku pakkumise tõkestamisega.

Oluline on seejuures mitte käsitleda alkoholi ja narkootikumide tarvitamist noorte seas teineteist asendavate nähtustena. Eesti andmed ei kinnita, et alkoholi tarvitamise vähenemine oleks asendunud narkootikumide tarvitamisega. Pigem esineb erinevate ainete tarvitamine samade noorte seas koos: 2024. aasta ESPADi järgi oli elu jooksul kanepit tarvitanud noortest 96% tarvitanud ka alkoholi, samas kui ainult kanepit tarvitanud noorte osakaal oli ligikaudu 1%. Seetõttu ei asenda narkootikumid noorte seas alkoholi, vaid narkootikume tarvitatakse sageli alkoholi kõrval. Eriti ohtlik on erinevate uimastavate ainete samaaegne tarvitamine, kuna nende koosmõju võib suurendada mürgistuste, õnnetuste ja teiste raskete tervisekahjude riski.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Igor Taro
siseminister